

Narodowy Dzień Pamięci Ofiar Niemieckich Nazistowskich Obozów Koncentracyjnych i Obozów Zagłady

14.6.2026 - | Instytut Pamięci Narodowej

14 czerwca 2026 r., w rocznicę pierwszego masowego transportu Polaków do obozu koncentracyjnego Auschwitz, odbyły się obchody Narodowego Dnia Pamięci Ofiar Niemieckich Nazistowskich Obozów Koncentracyjnych i Obozów Zagłady. W uroczystościach upamiętniających ofiary zbrodniczego systemu III Rzeszy udział wzięli zastępca prezesa IPN dr Mateusz Szpytma oraz dyrektor Oddziału IPN w Krakowie dr hab. Filip Musiał.

Obchody rozpoczęły się przy Ścianie Śmierci na terenie byłego obozu Auschwitz I, gdzie oddano hołd ofiarom niemieckiego terroru. Następnie uczestnicy wydarzenia złożyli kwiaty pod tablicą upamiętniającą deportację pierwszych Polaków do Auschwitz, znajdującą się przy Małopolskiej Uczelni Państwowej im. rtm. Witolda Pileckiego w Oświęcimiu.

Zwieńczeniem obchodów była Msza Święta odprawiona w Klasztorze Franciszkanów w Harmężach. Po nabożeństwie uczestnicy mieli możliwość zwiedzenia wystawy „Klisze Pamięci. Labirynty” autorstwa Mariana Kołodzieja, poświęconej doświadczeniom więźniów niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego i zagłady Auschwitz.

W uroczystości uczestniczyli Ocalali, oficjalne delegacje władz państwowych, samorządowych oraz duchowieństwa.

Niemiecka fabryka śmierci

14 czerwca 1940 roku, wyruszył pierwszy masowy transport Polaków do KL Auschwitz. Z więzienia w Tarnowie Niemcy przywieźli 728 więźniów politycznych. Polacy stali się pierwszymi więźniami niemieckiego obozu śmierci. Co roku tego dnia obchodzimy Narodowy Dzień Pamięci Ofiar Niemieckich Nazistowskich Obozów Koncentracyjnych i Obozów Zagłady.

14 czerwca 1940 r. uznawany jest za początek funkcjonowania niemieckiego obozu zagłady w Oświęcimiu. W pierwszym transporcie więźniów (otrzymali obozowe numery od 31 do 758) dużą grupę stanowiły osoby, które próbowały przedostać się do tworzonych we Francji Polskich Sił Zbrojnych. Wraz z nimi do KL Auschwitz trafili także organizatorzy przerzutów.

Część więźniów została aresztowana podczas ludobójczej akcji AB, czyli tzw. Nadzwyczajnej Akcji Pacyfikacyjnej (niem. *Außerordentliche Befriedungsaktion*), którą Niemcy przeprowadzili w Generalnym Gubernatorstwie w 1940 r. Była to dalsza część eksterminacji Polaków, jaką niemiecki okupant rozpoczął od września 1939 r. na okupowanych ziemiach polskich od tzw. *Intelligenzaktion*.

W transporcie do KL Auschwitz były także osoby zatrzymane podczas łapanek, działacze organizacji politycznych, konspiracyjnych i społecznych, urzędnicy państwowi, harcerze, maturzyści oraz inni przedstawiciele polskiej inteligencji. 14 czerwca 1940 r. do KL Auschwitz przywieziono także niewielką grupę polskich Żydów.

Podczas apelu od zastępcy komendanta obozu SS-Hauptsturmführera Karla Fritzscha więźniowie usłyszeli: „Przybyliście tutaj nie do sanatorium, tylko do niemieckiego obozu koncentracyjnego, z

którego nie ma innego wyjścia, jak przez komin. Jeśli się to komuś nie podoba, to może iść zaraz na druty. Jeśli są w transporcie Żydzi, to mają prawo żyć nie dłużej niż dwa tygodnie, księża miesiąc, reszta trzy miesiące”.

Piekło KL Auschwitz przeżyło 239 osób z pierwszego transportu. Część została zwolniona po kilkunastu miesiącach, inni byli tam ponad cztery lata.

Polecamy materiały IPN:

- Pierwszy transport do Auschwitz - wirtualna paczka edukacyjna
- Pierwszy transport do KL Auschwitz 14 czerwca 1940 - wykład online
- Roman Gieroń: Apokalipsa dnia powszedniego. Pierwsze tygodnie w Auschwitz
- Marcin Chorążki: Przyjechali na rampę obstawioną esesmanami...
- Baza załogi KL Auschwitz
- 14 czerwca: Narodowy Dzień Pamięci Ofiar Niemieckich Nazistowskich Obozów Koncentracyjnych i Obozów Zagłady - rocznica pierwszego masowego transportu Polaków do KL Auschwitz (14 czerwca 1940) - materiały IPN
- Uroczystości w 86. rocznicę pierwszego masowego transportu więźniów do KL Auschwitz

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/243563,Narodowy-Dzien-Pamieci-Ofiar-Niemieckich-Nazistowskich-Obozow-Koncentracyjnych-i.html>